

Καταστολή των απωλειών στη βιοποικιλότητα στην Ευρώπη

Η ανάγκη για πληροφόρηση με βάση τους δείκτες και την παρακολούθηση είναι επιτακτική

Η Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στο Γιοχάνεσμπουργκ το 2002 αναγνώρισε ότι η βιοποικιλότητα διαδραματίζει κρίσιμης σημασίας ρόλο για τη συνολική βιώσιμη ανάπτυξη και την εξάλειψη της φτώχειας και είναι ουσιαστικής σημασίας για τον πλανήτη μας, την ανθρωπινή ευημερία και την επιβίωση και πολιτισμική ολοκλήρωση των ανθρώπων. Στη διάσκεψη υπογραμμίστηκε επίσης ότι το 40 % περίπου της παγκόσμιας οικονομίας βασίζεται σε βιολογικά προϊόντα και διαδικασίες. Εντούτοις, η βιοποικιλότητα απειλείται και υπάρχουν εμφανή σημάδια για τις τεράστιες αλλαγές που υπέστη και για μείωση ως αποτέλεσμα των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων.

Η Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλομορφία υπεγράφη στην πρώτη Διάσκεψη Κορυφής της Γης στο Ρίο ντε Τζανέιρο το 1992, με στόχο να παράσχει ένα διεθνές πλαίσιο για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, τη βιώσιμη χρήση των στοιχείων της και τη δίκαιη κατανομή των καρπών από τη χρήση των γενετικών πόρων.

Στο πλαίσιο της σύμβασης αυτής, οι χώρες που συμμετείχαν στη Διάσκεψη Κορυφής του Γιοχάνεσμπουργκ συμφώνησαν για την ανάληψη δράσεων με στόχο την επίτευξη σημαντικής μείωσης του τρέχοντος ποσοστού απωλειών στη βιολογική ποικιλομορφία έως το 2010.

Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της ευρύτερης διαδικασίας 'Περιβάλλον για την Ευρώπη', τέθηκε ένας πιο φιλόδοξος στόχος — η καταστολή των απωλειών στη βιοποικιλότητα έως το 2010. Για παράδειγμα, το έκτο πρόγραμμα περιβαλλοντικής δράσης της ΕΕ διασαφηνίζει τον στόχο να 'προστατεύει και, όπου είναι απαραίτητο, να αποκαθιστά τη δομή και τη λειτουργία των φυσικών συστημάτων και να καταστείλει τις απώλειες στη βιοποικιλότητα τόσο εντός της ΕΕ, όσο και σε παγκόσμια κλίμακα έως το 2010'.

Η επίτευξη αυτών των στόχων θα απαιτήσει την παρακολούθηση, πληροφόρηση, αξιολόγηση και κατανόηση των εξής: οι αιτιώδεις σχέσεις μεταξύ των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων, οι πιέσεις που παράγουν και οι επιπτώσεις

αυτών των πιέσεων στο περιβάλλον εν γένει και στη βιοποικιλότητα ειδικότερα, οι δυνατότητες για ανάληψη δράσεων με στόχο τη μείωση και την πρόληψη των απωλειών στη βιοποικιλότητα καθώς και οι συνέπειες και η αποτελεσματικότητα των δράσεων που συμφωνήθηκαν σε σχέση με τη βιοποικιλότητα.

Υπάρχουν πολυάριθμες, συσχετιζόμενες δραστηριότητες που έχουν αντίκτυπο στη βιοποικιλότητα. Κρίνεται απαραίτητη η ολοκλήρωση των αξιολογήσεων και η χρήση ενός ευρέος φάσματος γνώσεων καθώς και η συμμετοχή των ενδιαφερόμενων πολιτών. Επιπλέον, η πληροφόρηση στην Ευρώπη σε σχέση με την κατάσταση και τις τάσεις της βιοποικιλότητας είναι περιορισμένη και μη συνεκτική. Η κατάσταση είναι μάλλον απίθανο να αλλάξει σύντομα εφόσον η παρακολούθηση της βιοποικιλότητας είναι ιδιαίτερα χρονοβόρα, δαπανηρή, δύσκολο να ιεραρχηθεί και, ως εκ τούτου, της έχει δοθεί ελάχιστη προσοχή όσον αφορά τη χρηματοδότηση. Η άμεση δράση είναι επιτακτική ανάγκη.

Ευρωπαϊκό πρόγραμμα παρακολούθησης της βιοποικιλότητας

Το 2010 πλησιάζει και οι εργασίες βρίσκονται τώρα εν εξελίξει για την παροχή πληροφοριών με στόχο την καταστολή των απωλειών στη βιοποικιλότητα μέσω ενός εκτενέστερου ευρωπαϊκού προγράμματος συνεργασίας για την παρακολούθηση της βιοποικιλότητας. Τέτοιου είδους πληροφορίες και παρακολούθηση θα

βασιστούν σε ένα συνεκτικό πλαίσιο ώστε να εξασφαλιστεί η συνάφεια με τους φορείς χάραξης πολιτικής και τα διοικητικά στελέχη σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό, κοινοτικό και πανευρωπαϊκό επίπεδο.

Με στόχο την κατάρτιση ενός συνεκτικού και εταιρικού ευρωπαϊκού προγράμματος παρακολούθησης της βιοποικιλότητας για την παροχή πληροφοριών σχετικών με τον στόχο του 2010 και την αξιολόγηση της προόδου, πρέπει να υιοθετηθούν οι εξής τέσσερις 'άξονες δράσης':

1. Συντονισμός των υφιστάμενων διεθνών δικτύων παρακολούθησης

Το ευρωπαϊκό πλαίσιο παρακολούθησης και δεικτών της βιοποικιλότητας (EBMI-F), που υποστηρίζεται από την υπουργική διαδικασία 'Περιβάλλον για την Ευρώπη' και συντονίζεται από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος και το Ευρωπαϊκό Κέντρο για τη Διατήρηση της Φύσης, παρέχει μία αξιολογική βάση για την ανάπτυξη του ευρωπαϊκού προγράμματος. Θα βασιστεί σε σαφώς καθορισμένα μακροπρόθεσμα δίκτυα και στον συντονισμό της ροής δεδομένων και της μεθοδολογίας των δικτύων αυτών, ενώ οφείλει να μεγιστοποιήσει την αξία των επί του παρόντος ξεχωριστών εθνικών και περιφερειακών ασκήσεων παρακολούθησης.

2. Προώθηση της παρακολούθησης της βιοποικιλότητας σε ολόκληρη την Ευρώπη

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, διατίθεται επί του παρόντος περιορισμένος μόνον όγκος πληροφοριών, για παράδειγμα από τα κράτη μέλη, ως μέρος των υποχρεώσεων κατάρτισης εκθέσεων σύμφωνα με τις οδηγίες περί πτηνών και οικοτόπων στο πλαίσιο της σύμβασης για τη βιολογική βιοποικιλότητα. Επί του παρόντος απαιτείται ένα ευρύτερο σύνολο δεδομένων και πληροφοριών που να συσχετίζει την κατάσταση και τις τάσεις στη βιοποικιλότητα με τις διάφορες

συναφείς πιέσεις και τις ανθρώπινες δράσεις και να αναφέρει την πρόοδο σε σχέση με τον στόχο του 2010. Αυτό εξετάζεται επί του παρόντος μέσω των απαιτήσεων παρακολούθησης και δεικτών για τη σύμβαση, τις τοποθεσίες Natura 2000 και την στρατηγική της ΕΕ στον τομέα της βιοποικιλότητας.

3. Συντονισμός των εθνικών δικτύων πληροφόρησης

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος συνεργάζεται με τις χώρες μέλη του, με άλλες συμμετέχουσες χώρες και ενδιαφερόμενους διεθνείς οργανισμούς μέσω του Ευρωπαϊκού δικτύου πληροφοριών και παρατηρήσεων για το περιβάλλον (Eionet) και τη διεθνή ομάδα εργασίας σχετικά με δείκτες και παρακολούθηση της βιοποικιλότητας (IWG-BioMIN) με στόχο την παραγωγή ροής δεδομένων που να περιλαμβάνει έγκυρες πληροφορίες σχετικά με το περιβάλλον, τη βιοποικιλότητα και συναφείς δραστηριότητες και πιέσεις που μπορεί να χρησιμοποιηθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την υποστήριξη των δράσεων και την παρακολούθηση της προόδου έως τον στόχο του 2010 και πέραν αυτού.

4. Η εξασφάλιση διαθέσιμων σε ευρωπαϊκό επίπεδο πληροφοριών είναι συναφής προς τις πολιτικές και χρήσιμη για τους εμπλεκόμενους στην καταστολή των απωλειών στη βιοποικιλότητα

Οι πληροφορίες που συλλέγονται και διατίθενται σε ευρωπαϊκό επίπεδο οφείλουν να ενημερώνουν τους φορείς χάραξης πολιτικής για τα σημεία προόδου και την απαίτηση για περαιτέρω δράση, να συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση του κοινού και των πολιτικών και να συνδράμουν τα διοικητικά στελέχη του συγκεκριμένου τομέα καθώς και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη στην επίτευξη του στόχου της καταστολής των απωλειών στη βιοποικιλότητα έως το 2010.

Τελικές παρατηρήσεις

Οι στόχοι-οράματα, όπως ο στόχος που αφορά τη βιοποικιλότητα στην Ευρώπη έως το 2010, συνιστούν βασικό κίνητρο για την προώθηση και την εστίαση της περιβαλλοντικής δράσης. Το πλαίσιο πληροφόρησης που περιγράφεται στην παρούσα σύντομη ενημέρωση αποδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο μια συνεκτική, από την κορυφή προς τη βάση προσέγγιση μπορεί να προσφέρει ολοκληρωμένη παρακολούθηση, δεδομένα και πληροφόρηση που απαιτούνται για τη διαχείριση της βιοποικιλότητας στην Ευρώπη σε τοπικό, εθνικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο, καθώς και τη συμβολή της προσέγγισης αυτής στην επίτευξη του στόχου του 2010 και την παρακολούθηση της προόδου έως το 2010 και εντεύθεν.

Οι σύντομες ενημερώσεις του ΕΟΠ είναι συνοπτικές, ευανάγνωστες εισαγωγές στα τρέχοντα περιβαλλοντικά θέματα και βασίζονται στις πιο πρόσφατες πληροφορίες. Οι σύντομες ενημερώσεις διατίθενται στην ιστοσελίδα του ΕΟΠ: www.eea.eu.int

